

คุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการของผู้บริโภค ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Product Attributes of Medical Cannabis Clinic Affecting to the Choice of Service of Consumers In Bangkok Metropolitan

ชญาดา มะลินิน¹ และ พิพัฒน์ นนทธารณ์²

Chayada Malinin¹ and Phiphat Nonthanathorn²

Received & May 20, 2022 & Revise June 26, 2022 & Accepted June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเลือกใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ของผู้บริโภคในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการ ทำการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 438 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะและทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติไคสแควร์และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งด้านเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพแตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดและรายได้ส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น คลินิกกัญชาทางการแพทย์ควรปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการของคลินิกกัญชาทางการแพทย์โดยคำนึงถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการ

¹ นิสิตปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master of Business Administration, Faculty of Business Administration, Kasetsart University.

e-mail : chayada.m@ku.th

² รองศาสตราจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assistant Professor, Department of Management, Faculty of Business Administration, Kasetsart University.

e-mail : fbusppn@ku.ac.th

คำสำคัญ : คลินิกกัญชาทางการแพทย์, คุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์, พฤติกรรมการเลือกใช้บริการ

Abstract

The objectives of this research were to study the relationship between personal factors and consumer behavior of medical cannabis clinics in Bangkok Metropolitan and the relationship between personal factors and the attributes of medical cannabis clinics that consumers choose to use. A questionnaire was collected from a sample of consumers who had used medical cannabis clinics, a total of 438 cases was determined using the Yamane formular and conducted by convenience sampling. Statistical data were analyzed by distribution of frequency, percentage, mean, standard deviation, and the hypothesis was tested by using chi-square statistic and one-way analysis of variance at the level of statistical significance was set at 0.05.

The results showed that the personal factors of the sample group in terms of gender, age, status, highest educational, occupation, and personal income were a statistically significant correlation with the selection behavior of medical cannabis clinics at the statistical significance 0.05. The samples with different gender, age, status and occupation emphasis on clinical cannabis clinical characteristics was different at the statistical significance 0.05, while the samples with different highest educational and personal income will focus on clinical cannabis clinical characteristics was no difference at the statistical significance 0.05. Therefore, medical cannabis clinics should improve the service quality by taking into account the individual factors of the clients.

Keywords : attributes of medical cannabis clinic; medical cannabis clinic; service selection behavior

บทนำ

การกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายเร่งด่วนเพื่อให้มีการบริการการรักษาด้วยสารสกัดจากกัญชาทางการแพทย์แก่ประชาชนได้อย่างปลอดภัยรวดเร็วและครอบคลุม จึงให้มีการเปิดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แบบผสมผสานแพทย์ปัจจุบันและแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นมาตรการเร่งด่วน โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ขับเคลื่อนการนำกัญชามาใช้ให้เกิดประโยชน์

ทางการแพทย์เพื่อเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนเข้าถึงยากัญชาแผนไทยและแผนปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันมีสถานพยาบาลที่ให้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์และคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประมาณ 800 แห่ง โดยให้บริการผู้ป่วยประมาณ 100,000 รายต่อปี จึงได้ขยายบริการกัญชาทางการแพทย์ไปสู่ภาคเอกชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการรักษาด้วยสารสกัดจากกัญชาทางการแพทย์อย่างรวดเร็วและครอบคลุม รวมถึงเพิ่มโอกาสและทางเลือกให้ผู้ป่วยโรคร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังสามารถเข้าถึงการรักษาได้มากขึ้น ตลอดจนลดความแออัดและลดการรอคอยการรับบริการในโรงพยาบาลรัฐ ซึ่งข้อมูล ณ วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2564 พบว่ามีสถานพยาบาลเอกชนได้รับใบอนุญาตจำหน่ายกัญชาทางการแพทย์จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้ว จำนวน 86 แห่ง เป็นโรงพยาบาล จำนวน 22 แห่ง และคลินิกเวชกรรม/ทันตกรรม จำนวน 64 แห่ง โดยสถานพยาบาลเอกชนได้ซื้อผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์จากองค์การเภสัชกรรม เพื่อให้บริการกัญชาทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยแล้วจำนวน 31 แห่ง เป็นโรงพยาบาล จำนวน 10 แห่ง และคลินิกเวชกรรม/ทันตกรรม จำนวน 21 แห่ง นอกจากนี้ยังมีการเตรียมเปิดให้บริการในโรงพยาบาลเอกชนอีกจำนวน 382 แห่ง และคลินิกเวชกรรม/ทันตกรรม/แพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์อีกประมาณ 21,000 แห่ง (คณะกรรมการขับเคลื่อนประชาสัมพันธ์การใช้กัญชาเพื่อการแพทย์, 2564)

โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน เป็นหน่วยบริการของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุขที่ให้บริการประชาชนที่มีปัญหาด้านสุขภาพ โดยได้มีการจัดตั้งคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทย เพื่อให้บริการด้านการรักษาผู้ป่วยด้วยตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม รวมถึงน้ำมันกัญชาทางการแพทย์แผนไทย ตามแนวทางการแพทย์แผนไทยควบคู่กับการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการให้บริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้รับบริการเข้ารับการรักษาได้ทันทีและได้รับบริการที่มีคุณภาพจากบุคลากรทางแพทย์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตามมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพที่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตตามกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่นำไปสู่การใช้บริการซ้ำหรือการบอกต่อไปยังบุคคลอื่น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาเป็นใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการตลาด รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ของผู้บริโภคในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ของผู้บริโภค และปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์
2. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ คลินิกกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนพฤษภาคม 2565

การทบทวนวรรณกรรม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคลินิกกัญชาทางการแพทย์

การขออนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชา เพื่อการรักษาผู้ป่วยสถานพยาบาลที่ต้องการเปิดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ต้องยื่นขอคำร้องเพื่อขออนุญาตจำหน่าย กัญชา เพื่อให้สถานพยาบาลมีกัญชาพร้อมให้บริการกับผู้ป่วยที่ต้องการใช้กัญชา โดยมีแนวทางการขออนุญาตจัดตั้งคลินิกกัญชาทางการแพทย์ 2 แนวทาง ได้แก่ การขออนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชา เพื่อการรักษาผู้ป่วย กรณีการแพทย์แผนปัจจุบัน (กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2562) และผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทยหรือผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย

พฤติกรรมของผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคคือการแสดงออกของแต่ละบุคคล กลุ่ม และองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลือกซื้อหรือใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงกระบวนการในการตัดสินใจซึ่งเกิดก่อนและกำหนดให้เกิดการกระทำต่าง ๆ (Kotler & Keller, 2012) กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการจัดหาเพื่อเลือกสรร ซื้อ ใช้ และกระทำภายหลังจากการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในเวลาใดเวลาหนึ่ง (Solomon, 2009) เป็นการศึกษาเหตุผลใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดความต้องการซึ่งสิ่งกระตุ้นจะผ่านเข้ามาในความคิดของผู้ซื้อเปรียบเสมือนกล่องดำที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ ความคิดของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อและนำไปสู่การตอบสนองของผู้ซื้อ (Kotler & Armstrong, 2004)

การตัดสินใจ

การตัดสินใจเป็นการเลือกทางปฏิบัติ การถ่วงหน้การปฏิบัติ หรือการซึ่งใจไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีหลายทางเลือกที่จะนำมาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์, 2540; สมคิด บางโม, 2548; ชนงกรณ์ กุณศลบุตร, 2547; บรรยงค์ โตจินดา,

2548) การตัดสินใจไว้ว่าเป็นเทคนิคในการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว (Barnard, 1938) ทั้งนี้ การตัดสินใจซื้อและยังอาจหมายถึงขั้นตอนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จาก 2 ทางเลือกขึ้นไป โดยพฤติกรรมผู้บริโภคจะพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทั้งด้านจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมทางกายภาพ (Schiffman & Kanuk, 1994)

ทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกและความคิดโดยรวมของบุคคลซึ่งอาจเป็นทางบวกหรือทางลบ เช่น ความเห็นชอบ ความมีอคติ ข้อคิดเห็น ความกลัว ความเชื่ออย่างมั่นคงที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น โดยทัศนคติจะแสดงออกมาทางด้านความคิดเห็น ดังนั้น จึงถือได้ว่าความคิดเห็นของบุคคลเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคล (Thurstone & Chave, 1966) ทัศนคติเป็นความรู้สึกและความเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด (Mun, 1971) การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นั้นจะต้องเกิดขึ้นตามองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (1) องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ (cognitive component) การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่ง ๆ นั้น เสียก่อน การเกิดทัศนคติของแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน (2) องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก (affective component) เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งนั้น ถ้าบุคคลนั้นรู้ว่ามิประโยชน์ จะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้น ถ้าไม่มีประโยชน์ จะมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งนั้น และ (3) องค์ประกอบการกระทำ (behavioral component) เมื่อบุคคลรู้ในสิ่งนั้นมาแล้วและรู้ว่าชอบหรือไม่ชอบตามมา บุคคลจะกระทำสิ่งนั้นลงไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2530)

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2542) กล่าวว่าทัศนคติก่อตัวขึ้นและเปลี่ยนไปเนื่องจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ (1) การจูงใจทางร่างกาย (biological motivation) คือ ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งกำลังดำเนินการตอบสนองต่อความต้องการหรือแรง ผลักดันทางร่างกาย (2) ข่าวสารและข้อมูล (information) คือ ทัศนคติจะมีพื้นฐานมาจากชนิดและขนาดของข่าวสารที่ได้รับ รวมทั้งลักษณะของแหล่งที่มาของข่าวสาร (3) การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (group affiliation) คือ ทัศนคติบางอย่างอาจมาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่บุคคลเกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นแหล่งรวมของค่านิยมต่าง ๆ และการถ่ายทอดข้อมูลให้แก่บุคคลในกลุ่ม (4) ประสบการณ์ (experience) คือ ประสบการณ์ของคนที่มีต่อวัตถุสิ่งของย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลต่าง ๆ ตีค่าสิ่งที่เขาได้มีประสบการณ์มาจนกลายเป็นทัศนคติได้ และ (5) ลักษณะท่าทาง (personality) คือ ลักษณะท่าทางหลายประการต่างมีส่วนทางอ้อมที่สำคัญในการสร้างทัศนคติให้กับบุคคล

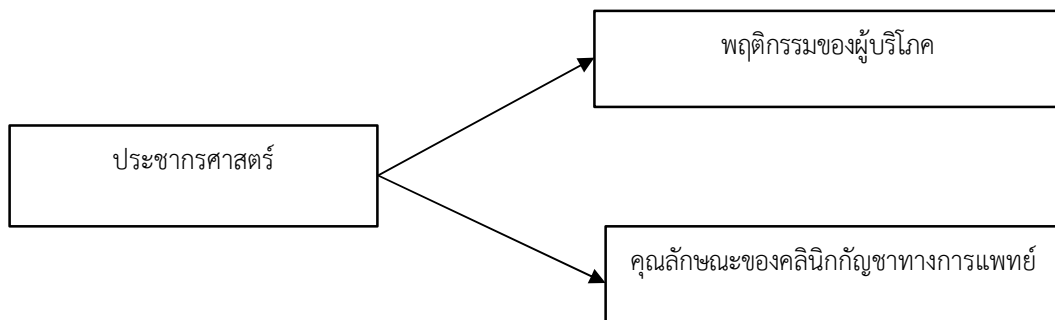

สมมติฐานการวิจัย

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลมีความ สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์

H_2 : ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ที่แตกต่างกัน

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยในการวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา เป็นการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ในรูปของการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์และคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ด้วยการทดสอบความเป็นอิสระโดยใช้ค่าสถิติ Chi-square และ t-test หรือ One-way ANOVA โดยการศึกษาครั้งนี้กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภครที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 438 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.60) มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี (ร้อยละ 34.25) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 55.71) มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.99) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 33.79) และมีรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 34.25)

พฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ จำนวน 308 คน (ร้อยละ 70.32) และไม่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ จำนวน 130 คน (ร้อยละ 29.68) ทั้งนี้ ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ จำนวน 308 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ส่วนใหญ่ปรึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์กับแพทย์แผนปัจจุบัน (ร้อยละ 51.30) เข้ามารับบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ เพราะการเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์ที่ถูกกฎหมาย (ร้อยละ 36.80) โรคที่ทำการรักษา ได้แก่ โรคนอนหลับยาก โรคไมเกรน โรคปวดกล้ามเนื้อ โรคเบื่ออาหาร และโรคความดันโลหิต รวมจำนวน 117 คน (ร้อยละ 37.26) โดยเข้ามารับบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในวันจันทร์ – วันศุกร์ (ร้อยละ 59.42) ในช่วงเวลาหลัง 20.00 น. (ร้อยละ 31.49) จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ 1 – 2 ครั้งต่อเดือน (ร้อยละ 62.01) มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและใช้บริการต่อครั้งระหว่าง 1,001 – 1,500 บาท (ร้อยละ 55.84) เดินทางมารับบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ด้วยรถยนต์ส่วนตัว (ร้อยละ 57.47) บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ คือ เพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 30.52) ผลการรักษาจากการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ คือ มีอาการดีขึ้น (ร้อยละ 92.21) และไม่มีการใช้ยาอื่นควบคู่กับยาที่ได้รับจากการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ (ร้อยละ 53.25)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์

ตารางที่ 1 การใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
การปรึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์ ^{ก ข ค ง ฉ}		
แพทย์แผนปัจจุบัน	158	51.30
แพทย์แผนไทย	150	48.70

เหตุผลที่เข้ามาใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ^ก

การเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์ที่ถูกกฎหมาย	301	36.80
การเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ	292	35.70
บุคคลที่รู้จักใช้แล้วได้ผลดี	204	24.94
รักษาด้วยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผล	21	2.57

โรคที่ทำการรักษา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ^{ข ค ง ฉ}

โรคเบาหวาน	63	20.06
โรคซึมเศร้า	50	15.92
โรคสะกดใจ	27	8.60
โรคพาร์กินสัน	23	7.32
โรคมะเร็ง	20	6.37
โรคอัลไซเมอร์	7	2.23
โรคไต	6	1.91
โรคหลอดเลือดหัวใจ	1	0.32
โรคอื่น ๆ	117	37.26

ผลการรักษาจากการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ ^{ข ค ง ฉ}

มีอาการดีขึ้น	284	92.21
ไม่มีการเปลี่ยนแปลง	24	7.79

การใช้อื่นควบคู่กับยาจากคลินิกกัญชาทางการแพทย์ ^{ข ค ง ฉ}

ไม่มี	164	53.25
มี	144	46.75

หมายเหตุ: ^ก แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างเพศ (chi-square)

^ข แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างอายุ (chi-square)

^ค แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างสถานภาพสมรส (chi-square)

^ง แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างการศึกษา (chi-square)

^จ แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างอาชีพ (chi-square)

^ฉ แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างรายได้ส่วนบุคคล (chi-square)

จากตาราง 1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ พบว่า

เพศมีความ สัมพันธ์กับการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านการปรึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์ อายุมีความ สัมพันธ์กับการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านการปรึกษาการใช้กัญชา

ทางการแพทย์ โรคที่ทำการรักษา ผลการรักษา และการใช้ยาอื่นควบคู่กับกัญชาทางการแพทย์ สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านการปรึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์ โรคที่ทำการรักษา ผลการรักษา และการใช้ยาอื่นควบคู่กับกัญชาทางการแพทย์

การศึกษาสูงสุดมีความสัมพันธ์กับการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านการปรึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์ โรคที่ทำการรักษา ผลการรักษา และการใช้ยาอื่นควบคู่กับกัญชาทางการแพทย์ อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในทุกด้าน และรายได้ส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านการปรึกษาการใช้กัญชาทางการแพทย์ เหตุผลที่เข้ามาใช้บริการ โรคที่ทำการรักษา ผลการรักษา และการใช้ยาอื่นควบคู่กับกัญชาทางการแพทย์

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
วันที่ใช้บริการ ^ก		
วันจันทร์ - วันศุกร์	183	59.42
วันเสาร์ - วันอาทิตย์	124	40.26
วันหยุดนักขัตฤกษ์	1	0.32
ช่วงเวลาที่ใช้บริการ ^{ก ข คง จ}		
08.00 - 11.00 น.	70	22.73
11.01 - 14.00 น.	38	12.34
14.01 - 17.00 น.	23	7.47
17.01 - 20.00 น.	80	25.97
หลัง 20.00 น.	97	31.49
จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ^{ก ข คง ฉ}		
หลายเดือนครั้ง	103	33.44
1 - 2 ครั้งต่อเดือน	191	62.01
3 - 4 ครั้งต่อเดือน	14	4.55
ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและใช้บริการต่อครั้ง ^{ข คง จ ฉ}		
ไม่เกิน 500 บาท	5	1.62
501 - 1,000 บาท	74	24.03
1,001 - 1,500 บาท	172	55.84
1,501 - 2,000 บาท	43	13.96
มากกว่า 2,000 บาท	14	4.55

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการเดินทาง ^{ง จ}		
รถยนต์ส่วนตัว	177	57.47
รถจักรยาน/รถจักรยานยนต์	60	19.48
รถแท็กซี่	33	10.71
มอเตอร์ไซด์รับจ้าง	19	6.17
รถไฟฟ้า BTS/MRT	10	3.25
รถตู้/รถโดยสารประจำทาง	9	2.92
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ^{ข คง จฉ}		
เพื่อนร่วมงาน	94	30.52
บิดา/มารดา	88	28.57
คู่สมรส/แฟน	49	15.91
ญาติพี่น้อง	46	14.94
คนรู้จัก	25	8.12
อื่น ๆ	3	0.97
บุตร/ธิดา	2	0.65
ผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด	1	0.32

หมายเหตุ: ^ก แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างเพศ (chi-square)

^ข แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างอายุ (chi-square)

^ค แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างสถานภาพสมรส (chi-square)

^ง แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างการศึกษา (chi-square)

^จ แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างอาชีพ (chi-square)

^ฉ แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างรายได้ส่วนบุคคล (chi-square)

จากตาราง 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิก
กัญชาทางการแพทย์ พบว่า

เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านช่วงเวลาที่ใช้บริการ
และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ใน
ด้านช่วงเวลาที่ใช้บริการ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้าน ช่วงเวลาที่ใช้
บริการ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

การศึกษาสูงสุดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้าน ช่วงเวลาที่ใช้บริการ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง วิธีการเดินทาง และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ อาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้านวันที่ใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง วิธีการเดินทาง และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และ รายได้ส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในด้าน จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 คุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

คุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์	M	SD
1. ความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์	4.83	0.51
2. ความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพ ^ข	4.79	0.54
3. คุณภาพผลิตภัณฑ์กัญชา ^ค	4.78	0.55
4. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์กัญชา	4.54	0.66
5. ความสะดวกในการเดินทาง ^ก	4.45	0.62
6. ความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการ เช่น ที่จอดรถ ที่นั่งคอย เป็นต้น ^ง	4.37	0.63

หมายเหตุ: ^ก แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างเพศ (ANOVA)

^ข แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างอายุ (ANOVA)

^ค แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างสถานภาพสมรส (ANOVA)

^ง แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างอาชีพ (ANOVA)

จากตาราง 3 ผลการศึกษาการให้ระดับความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

เพศที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ด้านความสะดวกในการเดินทางและความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจะให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเดินทางและความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศทางเลือก

อายุที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ด้านความสะดวกในการเดินทาง คุณภาพผลิตภัณฑ์กัญชา และความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จะให้ความสำคัญกับ

คุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพและความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จะให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเดินทางมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี

สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกสุขภาพทางการแพทย์ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอื่นจะให้ความสำคัญกับคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกสุขภาพทางการแพทย์ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อาชีพที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกสุขภาพทางการแพทย์ด้านความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพและความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร/ประมงจะให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการจะให้ความสำคัญกับความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น

รายได้ส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกสุขภาพทางการแพทย์ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งด้านเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกใช้บริการคลินิกสุขภาพทางการแพทย์ของผู้บริโภคในพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพแตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกสุขภาพทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดและรายได้ส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกสุขภาพทางการแพทย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชนม์ชูดา วัฒนะธนากร และ บุญกา ปั่นทุรอมพร (ม.ป.ป.) ที่พบว่าผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกันและประกอบอาชีพแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจ

ซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงแตกต่างกัน ส่วนผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลการศึกษาการให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

- (1) ผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเดินทางและความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการมากกว่าผู้ชายและเพศทางเลือก
- (2) ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จะให้ความสำคัญกับคุณภาพผลิตภัณฑ์กัญชาและความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพมากกว่าผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จะให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเดินทางมากกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี
- (3) ผู้ที่มีสถานภาพหม้ายหรือหย่าร้างจะให้ความสำคัญกับคุณภาพผลิตภัณฑ์กัญชามากกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพสมรสหรืออยู่ด้วยกัน
- (4) ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือประมงจะให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของราคาค่าบริการเทียบกับคุณภาพมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการจะให้ความสำคัญกับความเพียงพอของพื้นที่การให้บริการมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น
- (5) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดและมีรายได้ส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณลักษณะของคลินิกกัญชาทางการแพทย์ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

สถานประกอบการคลินิกกัญชาทางการแพทย์ควรวางแผนการตลาด รวมถึงปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการของคลินิกกัญชาทางการแพทย์เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดของผู้รับบริการที่จะนำไปสู่การใช้บริการซ้ำหรือการบอกต่อไปยังบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการ ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบสนองความต้องการได้ตรงตามส่วนตลาด เช่น การให้ส่วนลดราคาค่าบริการกับลูกค้ากลุ่มนักเรียน/นักศึกษาเมื่อแสดงบัตรนักเรียน/นักศึกษา การเลือกทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการควรอยู่ใกล้ถนนสายหลักและระบบขนส่งมวลชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของผู้รับบริการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2562). *แนวทางการขออนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชาเพื่อการรักษาผู้ป่วย (กรณีการแพทย์แผนปัจจุบัน)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนประชาสัมพันธ์การใช้กัญชาเพื่อการแพทย์. (2564). *ปลดล็อก...กัญชาทางการแพทย์ เสรี*. เข้าถึงได้จาก <https://www.medcannabis.go.th/activity/สร.هنรพ.เอกชนคลินิกทั่วไทย> เปิดให้บริการกัญชาทางการแพทย์.
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. (2542). *ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม : การวัด การพยากรณ์ และการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สามดีการพิมพ์.
- ชนกรณ กุณทลบุตร. (2547). *หลักการจัดการ : องค์การและการจัดการแนวคิดการบริหารธุรกิจ ในสถานการณ์ปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนม์ชุต วัฒนธนากร และ บุญกา ปิ่นทุรอมพร. (ม.ป.ป.). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงได้จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun18/6214070064.pdf>
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2530). *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในวิชาสัมมนาสังคมศาสตร์: การวัดและการวิจัยเจตคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บรรยงค์ ไตรจินดา. (2548). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- Barnard, C. I. (1938). *The function of the executive*. Cambridge Mass: Harvard University Press.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2004). *Principles of marketing* (10th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing management* (14th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Mun, L. (1971). *Norman, introduction to psychology*. Boston: Houghton Muffin.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Solomon, M. R. (2009). *Consumer behavior: Buying, having and being* (8th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Thurstone, L. L., & Chave, E. J. (1966). *The measurement of attitude*. Chicago: Chicago University.

Translated Thai References

- Bangmo, S. (2005). *Organization and management* (4th ed.). Bangkok: Witthayaphat. (in Thai).
- Kuntonbutr, C. (2004). *Contemporary business management*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai).
- Narcotics Control Division, Food and Drug Administration. (2019). *Guidelines for obtaining permission to sell narcotics of category 5, only cannabis for the treatment of patients (In the case of modern medicine)*. Bangkok: Food and Drug Administration. (in Thai).
- Panthumnawin, D. (1987). *Special lecture document on social science seminar: Measuring and researching academic appropriate attitudes*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai).
- Pongsrirojana, S. (1997). *Organization and management* (6th ed.). Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai).
- The Committee for the Promotion of Medical Marijuana Use. (2021). *Unlock...Free medical marijuana*. Retrieved from [https://www.medcannabis.go.th/activity/ministry of public health support private clinic open cannabis medical clinic around country](https://www.medcannabis.go.th/activity/ministry%20of%20public%20health%20support%20private%20clinic%20open%20cannabis%20medical%20clinic%20around%20country). (in Thai).
- Tojinda, B. (2005). *Organization and management* (3rd ed.). Bangkok: Ruamsarn. (in Thai).
- Wattanatanakorn, C., & Panthuramphorn, B. (n.d.). Factors affecting the decision to purchase cannabis-hemp drink of consumer in Bangkok. Retrieved from <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun18/6214070064.pdf>. (in Thai).
- Wongsawat, J. (1999). *Attitudes, beliefs, and behaviors: Measuring, forecasting and change*. Bangkok: 3D Printing. (in Thai).

